

Władysław Roman Erazm Kazimierz Janota Bzowski (ur. 7. 04. 1885 – maj 1945) – rotmistrz Cesarskiej i Królewskiej Armii Austriackiej, pułkownik kawalerii Wojska Polskiego II RP. wykładowca w szkołach wojskowych, dowódca 8 pułku Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego, dowódca Armii Krajowej w Małopolsce (zdjęcie 1).

Syn Ambrożego Zygmunta Janoty Bzowskiego (1842–1897) i Heleny z Dowbór-Muśnickich h. Przyjaciel Odmienny (? – 1893). Pochodził ze starego rodu szlacheckiego Janotów Bzowskich herbu Nowina, którego udokumentowane dzieje sięgają XVII w. Ojciec był majorem 30 pułku piechoty we Lwowie, matka była siostrą gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego.

Rodzeństwo: Zofia Olimpia (? 1930) – Kanoniczka, Teresa Emilia (? – 1960) wyszła za mąż za Jana Władysława Rozwadowskiego, kawalera Orderu Virtuti Militari i Krzyża Walecznych, właściciela majątku Dębiny. Henryk (1890 – 1943) rotmistrz WP, więziony w obozie jenieckim, zginął z rąk gestapo.

Władysław Roman Erazm Kazimierz urodził się we Lwowie. Ukończył Theresianum i szkoły wojskowe w Wiedniu, a 18 sierpnia 1904 roku został podporucznikiem w 1 pułku ułanów austriackich (zdjęcie 2). W 1910 roku ukończył dwuletnią, Wyższą Szkołę Jazdy w Wiedniu. W 1911 roku mianowano go nadporucznikiem.

W 1913 roku został szambelanem cesarskim i przez pewien czas był adiutantem cesarzowej Austrii - po uprzednim udowodnieniu szlacheckiego pochodzenia. Po przeprowadzeniu wywodu szlachectwa od XVII wieku otrzymał certyfikat następującej treści:

CERTYFIKAT SZLACHECTWA Wydział Krajowy Królestwa Galicji i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim zaświadcza niniejszym (na podstawie reskryptu akt Szlachectwa spraw wewnętrznych we Wiedniu z dnia 26 września 1913 1.1169.A, tudzież odezwy c.k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 19 października 1913 1.XIII.b.468/3), że gdy Wielmożny Aleksander z Bzowa Janota Bzowski, współwłaściciel dóbr Gruszów i Radwan w cyrkule Tarnowskim i Sufczyn w cyrkule Bocheńskim, syn Józefa z Bzowa Janoty Bzowskiego, burgrabiego krakowskiego, właściciela dóbr Gruszów, Radwan i Sufczyn, deputata na Trybunał koronny w Lublinie, i tegoż małżonki Teofili z Jordanów II voto Zawadzkiej, a wnuk Aleksandra z Bzowa Janoty Bzowskiego i tegoż małżonki Marceli z Gawrońskich, w metrykach szlacheckich galicyjskich w księdze III na str 153 i w księdze XXI na str 43 zapisany jest, przeto też i Wielmożny Władysław Roman Erazm Kazimierz czworga imion z Bzowa Janota Bzowski herbu Nowina, Urodzony dnia 7 kwietnia 1885 roku we Lwowie (c. i k. wojskowy rzymsko-katolicki Urząd parafialny we Lwowie:) w Galicyi, ces. i król podkomorzy i nadporucznik 1-go pułku ułanów, syna Ambrożego Zygmunta dwojga imion z Bzowa Janoty Bzowskiego, c.k. kapitana 30go pułku piechoty i tegoż małżonki Heleny Teresy Maryi trojga imion z Dowborów, wnuk Erazma, właściwie Erazma Romana Wincentego trojga imion z Bzowa Janoty Bzowskiego, właściciela dóbr Głowaczowy, i tegoż małżonki Konstancyi z Osieckich, prawnuk Karola z Bzowa Janoty Bzowskiego i tegoż małżonki Salomei, a właściwie Domiceli Salomei dwojga imion z Wolskich, właściciel dóbr Głowaczowy, a praprawnuk zapisanego wyżej Aleksandra z Bzowa Janoty Bzowskiego i tegoż małżonki Jadwigi z Rudzkich, do szlachty krajowej stanu rycerskiego należy i w tej własności do metryk szlacheckich galicyjskich a mianowicie w księgę XXVIII na stronie 716 wpisany został”

Podpisani: Marszałek krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim Jego Cesarskiej i Królewskiej Mości rzeczywisty tajny Radca i Podkomorzy Kawaler Orderu Żelaznej Korony II klasy, członek Rady Państwa itd., itd

W czasie I wojny światowej służył w 1 Galicyjskim Regimentzie Ułanów (Rajtarów) W 1915 otrzymał stopień rotmistrza i w tym samym roku został ciężko ranny. Z tego powodu został przeniesiony na stanowisko wykładowcy w Technicznej Akademii Wojskowej (Technische Militarakademie) w Mödling pod Wiedniem, a następnie do Szkoły Kadetów Kawalerii w Weisskirchen (obecnie Hranice) na Morawach. W 1914 i w 1915 roku był dwukrotnie odznaczony za waleczność.

W 1916 roku zawarł związek małżeński z 19-letnią Marią Kossak, córką Wojciecha Kossaka (późniejszą Jasnorzewską-Pawlikowską), ale małżeństwo nie było dobrane i zostało unieważnione w 1918 roku. Pisała na ten temat, nie zawsze słusznie, Magdalena Samozwaniec (siostra Marii) w swoich wspomnieniach p.t. „*Maria i Magdalena*” a także Wojciech Kossak w „*Listach do żony i przyjaciół*”.

18 sierpnia 1919 roku ożenił się z Heleną Jordanówną (1895 -1990) herbu Trzy Trąby) z Zakliczyna, córką Franciszka Jordana i Marii Rusitto Wołkowickiej. Ślub odbył się w Katedrze na Wawelu. W 1920 roku w Krakowie urodził się syn Jerzy, późniejszy wychowanek krakowskiego gimnazjum IX im. Hoene Wrońskiego

Do armii polskiej Władysław Janota Bzowski wstąpił 8 listopada 1918 roku w stopniu rotmistrza. Był m.in. dowódcą oddziału przybocznego przy szefie Sztabu Generalnego gen. Tadeuszu Rozwadowskim, następnie został pierwszym dowódcą Szkoły Podchorążych w Starej Wsi pod Warszawą, a potem instruktorem w Szkole Podchorążych Kawalerii w Grudziądzu. W 1922 roku, już w randze podpułkownika, objął dowództwo 8 Pułku Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego w Krakowie. Pułkiem dowodził od 23 .08 1922 do 10.01.1923 i ponownie od 1.07.1923 do marca 1928r. Wedle opinii kronikarza 8 pułku Kornela Krzeczunowicza Władysław Janota Bzowski wprowadził takie zasady szkolenia, które sprawdziły się w pięcioletnim okresie jego dowodzenia a pułkowi przyniosły *niezbędną wewnętrzną spoiwość*. Przerwa w dowodzeniu 8 Pułkiem została spowodowana ciężką raną w tragicznych walkach ulicznych w Krakowie, w dniu 6 listopada 1923.

W 1928 roku przeniesiono go – już w stopniu pułkownika - jak wielu byłych oficerów austriackich w stan spoczynku. Do wybuchu II wojny światowej był Inspektorem Związku Hodowców Koni przy Małopolskim Towarzystwie Rolniczym i Krakowskiej Izbie Rolniczej. Zorganizował Związek Hodowców Koni województwa Krakowskiego i był kierownikiem stada Hebdów, należącego do Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego.

Po klęsce Polski w 1939 roku Władysław zaangażował się w tworzenie wojskowej konspiracji. W listopadzie 1939 uczestniczył w zebraniu założycielskim ZWZ AK- zebranie odbywało się u Jana Woźniakowskiego (inf. w materiałach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa), współtworzył struktury Związku Walki Zbrojnej w Krakowie. Był członkiem Zbrojnego Pogotowia Narodu, gdzie był oficerem sztabu okręgu Kraków (inf. z IPN Kraków)

Dwudziestego drugiego lipca 1944 roku, za działalność konspiracyjną i przynależność do ZWZ AK, został aresztowany, osadzony w więzieniu Gestapo w Krakowie a następnie wywieziony do obozu koncentracyjnego w Gross Rosen. Po ewakuacji obozu 6 lutego 1945r. został przewieziony wraz ze współwięźniami do byłego obozu w Leitmeritz (Lutomierzyce), gdzie po morderczej pracy w kamieniołomach zmarł z wycieńczenia i gdzie jest pochowany. Świadek śmierci Pułkownika, współwięzień obozu i przyjaciel, Zygmunt Krogulski w 1980 roku pisał do Rodziny Pułkownika: *Był to wspaniały człowiek, wielki patriota i wybitny oficer WP.*

Na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie na grobowcu i pomniku Pamięci Żołnierzom 8 Pułku Ułanów poległych w służbie Ojczyzny 1918 – 1945 jest tablica pamiątkowa poświęcona płk. Władysławowi Janocie Bzowskiemu.

Losy Rodziny Władysława Janoty Bzowskiego są boleśnie splecione z jego losami. W 1944r. wraz z aresztowaniem Pułkownika gestapo aresztowało jego żonę Helenę i syna Jerzego. Jerzy uciekł z transportu kierowanego do Oświęcimia i przedostał się na Zachód. Helena po przejściu trzech obozów koncentracyjnych: w Sachsenhausen, Ravensbrück, i Oranienburg przedostała się po wojnie do Meppen na teren 1 Polskiej Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka, gdzie odnalazł ją syn. Jerzy Janota Bzowski (1920-1994) władał kilkoma językami, wykonywał w swoim życiu wiele zawodów. Był kasjerem, transportował złoto w Chile, pracował jako hutnik przy piecach martenowskich itd., by ostatecznie zająć się renowacją antyków, dekoracją wnętrz i sztuką hiszpańską. Przebywał w wielu krajach europejskich i południowo-amerykańskich, by ostatecznie osiedlić się w Hiszpanii. Jego żona Elisabeth von Rupp (27.11.1919 – 15.08.2012) pochodzenia austriackiego (z Moraw) była artystką grafiką, projektowała znaczki dla poczty niemieckiej. Kultywowała pamięć o swoim teściu Władysławie i z pietyzmem przechowywała pamiątki związane z jego bojową przeszłością.

Odznaczenia płk Władysława Janoty Bzowskiego:

dwa austriackie odznaczenia bojowe za waleczność
Krzyż Komandorski Korony Rumuńskiej,
Złoty Krzyżem Zasługi

Medal za wojnę 1918- 1921
Medal Dziesięciolecia Niepodległości.

Bibliografia:

- Federowicz T. 1975. *Cena Wolności* Kraków Wydawnictwo Literackie
Hlawaty A.W. 1964. *Oficerowie - Polacy w byłej C i K Armii Austriackiej*, oprac. "Przegląd Kawalerii i Broni Pancernej" nr 33, s. 20.
Janota Bzowski Zdzisław, Kazimiera Janota Bzowska *Kronika Rodziny Bzowskich 1376 – 1976*. Maj 1976 – luty 1977 (wydanie poprawione – Biblioteka Jagiellońska)
Janotowie Bzowscy Jan i Kazimiera. 1978r. Zeszyt 4 *Łącznik Rodzinny Janotów Bzowskich* (wyd. w Londynie)
Krzcunowicz Korenl. 1960. *Ułani księcia Józefa. Historia 8 Pułku Ułanów ks. Józefa Poniatowskiego 1784-1945*, Londyn. s. 225.
"Rocznik Oficerski 1924", Ministerstwo Spraw Wojskowych, Oddział V Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Warszawa 1924, s. 557, 598.
MGR-A;sygn..13/12/MF-OKBZH we Wrocławiu –wykaz więźniów KL Gross-Rosen opracowany na podstawie przeprowadzonych śledztw (archiwa Muzeum Gross-Rosen).

Opracowali:

Kazimiera Janota Bzowska
Małgorzata Bzowska-Bakalarz
Ryszard Bzowski